

## Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Programının Güncelleştirilmesi (2009-2011)

### *Updating the Undergraduate Curriculum of the Department of Information Management of Hacettepe University (2009-2011)*

Yaşar Tonta\*

#### Öz

Günümüzde Internet'in, Web'in, mobil teknolojilerin ve sosyal ağların yoğun olarak kullanılmasıyla birlikte bilimsel, teknolojik ve toplumsal gelişmeler de hızlanmakta, bunun sonucunda büyük miktarda veri ve bilgi üretilmektedir. Çoğunlukla ağ aracılığıyla keşfedilen, erişilen, düzenlenen ve kullanılan bu bilgilerin etkin bir biçimde yönetilmesi gerekmektedir. Bu amaçla bilgi profesyonellerini eğiten Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinin de bilimsel, teknolojik ve toplumsal gelişmelere paralel olarak zaman zaman eğitim programlarını güncelleştirmeleri kaçınılmaz olmaktadır. Bu çalışmada Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün lisans ders programını güncelleştirme çalışmaları incelenmektedir. Önce Bölüm kısaca tanıtılmakta, daha sonra 2009-2011 yıllarında yapılan çalışmalar bu süreçte geliştirilen Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi Kavramsal Modeli ile birlikte gözden geçirilmektedir. Çalışmanın sonunda Bölümün Türkçe İktisat ve Bilgiyayar Mühendisliği bölümleriyle karşılıklı olarak geliştirilen çift ana dal ve yan dal programları ile ilgili kısa bilgi verilmektedir.

**Anahtar Sözcükler:** bilgi ve belge yönetimi eğitimi; lisans ders programı; bilgi ve belge yönetimi eğitimi kavramsal modeli

---

\* Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.  
e-posta: tonta@hacettepe.edu.tr

## **Abstract**

*Concomitant with the heavy use of the Internet, the Web and social Networks, scientific, technological and social changes speed up nowadays, resulting in the production of massive data and information. Information that is mostly discovered, organized, retrieved and used through the networks needs to be managed effectively. The curricula of the departments of Information Management educating information professionals should mirror such scientific, technological and social developments. In this paper, we review the process of the revision of the undergraduate curriculum of the Department of Information Management of Hacettepe University. First, we introduce the Department briefly, then we review the studies carried out between 2009 and 2011 to update the curriculum along with the conceptual model of education for information management developed during this process. Finally, we provide brief information on double major and minor programs that have been developed mutually with the Departments of Economics and Computer Engineering.*

**Keywords:** *education for information management; undergraduate curricula; conceptual model of education for information*

## **Giriş**

Bilindiği gibi, “bilgi” bilimsel gelişme, ekonomik büyüme ve toplumsal kalkınmanın can damarını oluşturmaktadır. İnternet, Web ve sosyal ağların ortaya çıkmasıyla birlikte bilgi geometrik olarak artmaya başlamış, artan bilgi miktarıyla birlikte birçok bilim dalı “veri yoğun” (data intensive) disiplinler haline gelmeye başlamıştır (Hey, Tansley ve Tolle, 2009). Başlangıçta matematik, elektrik ve bilgisayar mühendisliği arasında bir köprü görevi gören bilginin (information science), günümüzde biyoloji, genetik, ekonomi, fizik gibi birçok bilim dalının ilgi alanlarına girmiştir. Örneğin, ekonominin temeli olan “para” giderek madde olmaktan çıkıp bilgisayar belleğinde depolanan “bit” haline dönüşmeye başlamıştır (Gleick, 2011, ss. 8-9).

Bilgi Toplumunda günlük yaşamda “bilgi”nin yoğun olarak kullanılması, hemen hemen her tür bilgiye ağ aracılığıyla erişim sağlanması bilgi hizmetlerinin de büyük bir dönüşüm geçirmesine ve “bellek kuruluşları” olarak adlandırılan kütüphane, bilgi merkezi, arşiv, müze, veri merkezi gibi kuruluşlardaki bilgi yönetim süreçlerinin birbirine benzemesine (yakınsama) yol açmıştır. Dolayısıyla, bilgi ile

ilgili uzmanlık alanlarında (bilgi araştırmaları, kütüphanecilik, bilgibilim, arşivcilik, belge yönetimi, bilişim, bilgisayar mühendisliği vb. gibi) verilen eğitim de giderek yakınsamaktadır. Bu bakımdan bilgi hizmeti sunan bilgi profesyonellerinin (1) bilgi teknolojilerini kullanarak bilgi sistemleri tasarlama, kurma ve yönetmeyi; (2) web teknolojilerini, sosyal ağları ve gezgin (mobil) cihazları kullanarak büyüyen ve “dijital yerliler” (Tonta, 2009) olarak adlandırılan kullanıcıların bilgi arama, bilgi erişim ve bilgi kullanma davranışlarını; ve (3) kütüphane, arşiv, müze gibi kuruluşların sahip olduğu bilgi kaynakları ve hizmetleriyle Web ve sosyal ağlar aracılığıyla erişilenlerin nasıl bütünleştirileceğini bilmeleri gerekmektedir.

Bu gelişmeler bilgi profesyonellerini yetiştiren “Bilgi ve Belge Yönetimi” bölümlerinin de zaman zaman eğitim programlarını gözden geçirmelerini, disiplinler arası ders programları tasarlayıp yürüterek öğrencilerin yeni bilgi ve becerilerle mezun olmalarını sağlamaları ve yeni ortaya çıkan pazarlarda iş bulmalarını ve bilgi yoğun iş ortamlarında “değişim ajanı” olarak çalışmalarını kolaylaştırmaları gerekmektedir.

Bu anlayışla hareket eden Hacettepe Üniversitesi (H.Ü.) Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü de zaman zaman ders programlarını gözden geçirmekte ve güncelleştirmektedir. Kuruluşundan bu yana Bölümün lisans ders programında 1978/1979, 1992/1993, 2001/2002 ve 2011/2012 öğrenim yıllarında olmak üzere dört kez kapsamlı değişikliklere gidilmiş ve bu değişiklikler çeşitli çalışmalarda incelenmiştir (Tuncer, 2007; Çakın, 1997, 2007, 2012; Baydur ve Külcü, 2007). Bu çalışmanın amacı en son (2011/2012) yapılan lisans ders programı değişikliği sürecini incelemektir. Önce H.Ü. Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü hakkında kısa bilgi verilmekte, daha sonra 2009-2011 yılları arasında gerçekleştirilen ve 2011-2012 öğrenim yılından itibaren uygulanmaya başlanan lisans programı güncelleştirme çalışmaları gözden geçirilmektedir. Bu çerçevede geliştirilen Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi Kavramsal Modeli kısaca tanıtılmakta ve söz konusu model temel alınarak tasarlanan yeni lisans ders programı hazırlama süreci özetlenmektedir. Bunun yanı sıra Türkçe İktisat Bölümü ve Bilgisayar Mühendisliği Bölümü ile karşılıklı olarak geliştirilen çift ana dal ve yan dal programları hakkında da kısa bilgi verilmektedir.

## **Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Hakkında Kısa Bilgi**

H.Ü. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün kuruluşu ve Bölümün ilk ders programı kuruluş yıllarında yapılan bazı yayınlarda ayrıntılı olarak incelenmektedir (Hacet-

tepe, 1973; Whitten, Jr. ve Minder, 1974; Minder ve Whitten, Jr., 1975; Gelfand, 1977; Kum, 1979). Bölümün kurucusu, o zaman Hacettepe Tıp Merkezi Kütüphanesi Müdürü olan, daha sonra üniversitenin ilk genel sekreteri olarak da görev yapan ve Hacettepe Üniversitesinin kuruluş yasasına (1967) “Kütüphanecilik ve Dokümantasyon Enstitüsü” kurulması yönünde bir madde eklenmesi için Prof. Dr. İhsan Doğramacı’yı ikna eden İlhan Kum’dur (Tuncer, 2007, s. 14; Scepanski, 2001, s. 2).

Bölüm 1972 yılında Kütüphanecilik ve Dokümantasyon Enstitüsü adıyla kurulmuştur. Bütün enstitüler rektöre bağlı olduğundan H.Ü. Rektörü Prof. Dr. İhsan Doğramacı Enstitünün ilk müdürüdür. Ancak Enstitünün fiili yöneticisi İlhan Kum’dur. Önce yüksek lisans düzeyinde eğitim veren Enstitü, 1974’ten itibaren Kütüphanecilik Bölümü adını alarak lisans düzeyinde de eğitim vermeye başlamıştır. 1992-1993 yılından itibaren Kütüphanecilik Bölümü altında üç anabilim dalı (Kütüphanecilik, Arşivcilik ve Dokümantasyon-Enformasyon) açılmıştır. 2002 yılına gelindiğinde anabilim dalı uygulamasından vazgeçilmiş, kütüphanecilik bölümlerinin adı “Bilgi ve Belge Yönetimi” (BBY) Bölümü olarak değiştirilmiş ve Bölüme kayıt yaptıracak öğrencilerin ÖSS puan türünün “eşit ağırlıklı” (Türkçe-Matematik) olmasına karar verilmiştir (Çakın, 2007, s. 21).

H.Ü. BBY Bölümü günümüzde toplam 20 öğretim elemanı ve iki idari personel ile lisans, yüksek lisans ve doktora programlarını yürütmektedir.<sup>1</sup> Bölümün Türkçe İktisat Bölümüyle çift ana dal, Bilgisayar Mühendisliği Bölümüyle de yan dal programları bulunmaktadır. Bölüme başlayan öğrenciler ilk yıl İngilizce hazırlık sınıfına devam etmektedirler. Bölümde derslerin %30’u İngilizce verilmektedir. Her yıl programa kabul edilen lisans öğrencisi sayısı 88’dir. Bölümde (hazırlık sınıfı hariç) halen 312’si lisans, 35’i yüksek lisans ve 20’si doktora öğrencisi olmak üzere toplam 367 öğrenci öğrenim görmektedir. 2011-2012 öğretim yılı bahar döneminde 114 saat lisans, 69 saat yüksek lisans ve doktora dersi olmak üzere öğrencilere haftada toplam 183 saatlik ders sunulmaktadır. (Bu sayıya şubeli dersler ve tez danışmanlıkları dahil değildir.) Öğretim üyesi başına düşen ortalama haftalık ders yükü 20 saattir.

Bölüm Erasmus öğrenci ve öğretim üyesi değişim programlarında aktif olarak yer almaktadır. Bölümün halen Avrupa’da 20 üniversiteyle karşılıklı Erasmus anlaşması vardır. Erasmus programı aracılığıyla yaklaşık 50 BBY öğrencisi

<sup>1</sup> Öğretim elemanlarının dokuzu öğretim üyesi, dördü öğretim görevlisi (üçü doktoralı), altısı araştırma görevlisi, biri uzmandır. Bir öğretim üyesi Eylül 2012’de emekli olacaktır. Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı çerçevesinde Bölümde doktora yapan iki araştırma görevlisi doktora derecelerini aldıktan sonra kendi üniversitelerine döneceklerdir.

yurt dışında kısa süreli eğitim görmüştür. Bölüm, Yoğun Erasmus programlarına öğretim üyesi desteği de vermektedir. Bölüm öğretim elemanları Avrupa Birliği (AB), TÜBİTAK ve alt yapı projelerinde görev almakta, ulusal/uluslararası yayınlar yapmakta ve toplantılar düzenlemektedirler. Halen Bölüm öğretim üyeleri ikisi AB destekli (MedOANet ve EMPATIC), biri uluslararası (InterPARES 3), üçü TÜBİTAK destekli ve ikisi alt yapı projesi olmak üzere toplam 8 proje yürütmektedirler. Bölüm öğretim elemanları son üç yılda 14'ü atıf dizinlerinde listelenen dergilerde olmak üzere toplam 44 makale, 25 konferans bildirisi, iki bildiri kitabı ve bir monografi yayımlamışlardır. Bölüm tarafından birçok ulusal ve uluslararası sempozyum, konferans ve toplantı düzenlenmektedir.<sup>2</sup>

2011 ÖSYS sonuçlarına göre Bölümü 956 öğrenci tercih listesine eklemiştir. Kabul edilen 88 öğrencinin 21'i (%24) Bölümü ilk sırada, 42'si (%48) ilk beş sırada, 61'i (%69) ilk 10 sırada tercih etmişlerdir. Bölümü 16.-30. sıralarda tercih eden öğrenci sayısı sadece 12'dir (%14) (2011 ÖSYS, 2011a, 2011b). 2011 yılında Bölümümüze en düşük puanla kabul edilen öğrencinin puanı diğer bölümlerinkinden yaklaşık 8 puan daha yüksektir (Tablo 1). Aynı eğitimi veren diğer bölümlerle karşılaştırıldığında lisans öğrencisi kontenjanı diğer bölümlerinkinden en az %25 daha fazladır. Doğal olarak Bölümden lisans ve lisansüstü derece alarak mezun olanların sayısı da diğer bölümlerinkinden daha yüksektir (1700 civarında lisans, 160 civarında yüksek lisans ve doktora mezunu).

**(Tablo 1): Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri Öğrenci ve Öğretim Elemanı Sayıları**

BBY Programı	Her yıl programa kabul edilen		Toplam öğretim elemanı sayısı	Öğretim üyesi sayısı	Toplam lisans öğrencisi sayısı
	öğrenci sayısı	En düşük puan			
Hacettepe	88	362,709	19	9	312
İstanbul	62	354,954	14	10	240
Ankara	62	353,531	13	11	240
Marmara	67	348,274	13	5	260
Atatürk	47	329,804	7	5	180

**Kaynak:** Programa kabul edilen öğrenci sayıları ve en düşük puanlar 2011 yılı ÖSYS sonuçlarından alınmıştır (bk. 2011-ÖSYS, 2011c). Diğer bölümlerin öğretim elemanı sayıları web sayfalarından alınmıştır (Haziran 2012). Lisans öğ-

<sup>2</sup> Örneğin, 2007'den beri Ankara'da düzenlenen Uluslararası Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu; 15. Uluslararası Elektronik Yayıncılık Konferansı (ELPUB), İstanbul, 2011; 21. Uluslararası BOBCATSSS Bilgi Yönetimi Konferansı, Ankara, 2013; Avrupa Bilgi Okur Yazarlığı Konferansı (ECIL), İstanbul, 2013; 6. Kütüphanelerde Nitel ve Nicel Yöntemler Konferansı (QQML), İstanbul, 2014; Çarşamba Konferansları (2010--), BBY Kariyer Günleri (2011-- ) bunlardan bazılarıdır.

rencisi sayıları (dolayısıyla öğrenci-öğretim üyesi oranları) ise tahminidir. İstanbul, Marmara ve Atatürk Üniversitelerinde BBY ikinci öğretim programları da vardır. Bu tabloda anılan bölümlerin ikinci öğretim puanları ve öğrenci sayılarına yer verilmemiştir.

Bölüme kabul edilen öğrenci sayısı ilk yıllarda 30-35 civarındayken Bölüm altında anabilim dalları kurulmasıyla birlikte bu sayı 1990'larda 105'e yükselmiştir. 1997-1998 öğrenim yılında 15 olan öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı yaklaşık dört kat artarak 2005-2006 öğrenim yılında 57'ye yükselmiştir (Çakın, 2007, s. 22). Yükseköğretim Kurulu (YÖK) nezdinde yapılan ısrarlı girişimler sonucunda Bölüm kontenjanı kısa bir süre 80'e düşürülmüş, ancak 2010-2011 öğrenim yılında yeniden 88'e yükseltilmiştir. Kontenjanların artması kuşkusuz toplam öğrenci sayısına da yansımıştır. Kuruluş yıllarında ve izleyen dönemlerde 150 civarında olan toplam öğrenci sayısı günümüzde 500'ü aşmıştır. Örneğin, 1995 yılında İstanbul'da yapılan IFLA toplantısında 1994-1995 öğrenim yılında Bölümdeki toplam öğrenci sayısı 156, öğretim elemanı sayısı 18 olarak bildirilmiştir (Tonta, 1995). Başka bir deyişle, öğrenci sayısı son 18 yılda üç katın üzerinde artış gösterirken öğretim elemanı sayısı (20) hemen hemen aynı kalmıştır.<sup>3</sup> Bölümün etkinlikleri, yukarıda da değinildiği gibi, son yıllarda hızla artmaktadır.

### **Lisans Ders Programı Güncelleştirme Çalışmaları (2009-2011)**

Kuruluşundan bu yana Bölümün lisans ders programı sonuncusu 2011/2012 öğrenim yılında olmak üzere dört kez güncelleştirilmiştir (Çakın, 2012). Son olarak 2002 yılında değiştirilen lisans programının uygulanması sırasında ortaya çıkan aksaklıklar ile programın yeni ortaya çıkan gereksinimleri karşılama düzeyinin saptanması için çalışmalara başlanması Bölüm Akademik Kurulunca uygun görülmüştür. Bunun üzerine 2008-2009 öğrenim yılı bahar döneminde mevcut lisans ders programını gözden geçirme çalışmalarına başlanmıştır.

Önce mevcut ders programını (dersler, stajlar, sürekli eğitim programları) ve Bölümün etkinliklerini (araştırma projeleri, yayınlar, paydaşlarla ilişkiler, dış ilişkiler) incelemek, çevre taraması yapmak ve olası lisans program değişikliğiyle

<sup>3</sup> Karşılaştırmak amacıyla 1994-1995 öğrenim yılında Bölümde çalışan toplam öğretim elemanlarının beşi profesör, biri doçent, beşi yardımcı doçent, beşi de araştırma görevlisiydi. 2011-2012 öğrenim yılında ise toplam 20 öğretim elemanının altısı profesör, üçü doçent, dördü öğretim görevlisi (üçü doktoralı), altısı araştırma görevlisi, biri de uzmandır.

ilgili çalışmaları yürütmek için Bölüm öğretim elemanlarından oluşan beş çalışma grubu kurulmuştur. Bu çalışma grupları mevcut ders programını incelemiş, öğrenci değerlendirmelerini gözden geçirmiş, öğrencilere ve öğrencilerin staj yaptığı kurum temsilcilerine anket uygulamış ve çalışma raporlarını hazırlamışlardır.<sup>4</sup>

Mevcut lisans programı yurt dışındaki örneklerle ve yurt içindeki diğer bölümlerin ders programlarıyla karşılaştırılarak incelendiğinde; programdaki toplam (74) ve zorunlu ders sayısının (47) fazla, seçmeli ders sayısının az (27) olduğu;<sup>5</sup> öğrencilerin seçmeli derslerden aldıkları kredi toplamının düşük kaldığı (mezuniyet için gereken toplam kredi miktarının %18'i); farklı derslerin içeriklerinin örtüştüğü; ders programlarına, okuma listelerine ve ders notlarına çoğunlukla İnternet'ten erişilemediği; stajın kredisiz olduğu; öğrencilerin yabancı dil sorununun olduğu; ve Bölüm dışından alınan bazı derslerin istenen amaca uygun verilmediği saptanmıştır.

Mevcut lisans programında toplam ders sayısının fazla olmasının öğrencilerin Erasmus değişim programından yararlanmalarını da sınırladığı gözlenmiştir. Bazı dönemlerdeki (örneğin 2. ve 3. sınıflar) yoğun ders sayısı nedeniyle Erasmus değişim programlarından yararlanan bazı öğrencilerin mezuniyetleri gecikmiştir. Toplam ders sayısının fazla olmasından dolayı derslerin AB ülkelerinde geçerli olan Akademik Kredi Transfer Sistemi (AKTS) kredilerinin düşük tutulmuş olması ve çoğu derslerin Türkçe verilmesi, diğer ülkelerden gelecek Bölümde öğrenim görmek isteyen yabancı öğrencileri de sınırlamıştır.

Mevcut lisans programıyla ilgili öğrencilerin görüş ve düşüncelerine başvurulmuştur. Önce 2008-2009 öğrenim yılındaki öğrenci ders değerlendirmeleri gözden geçirilerek öğrencilerin seçmeli derslerdeki memnuniyet puanının (100 üzerinden 76) zorunlu derslerinkinden (67) daha yüksek olduğu görülmüştür. Verilen dersler arasında en yüksek puanı alan ilk 10 dersin tümünün seçmeli, en düşük puanı alan 10 dersin ise tümünün zorunlu olması dikkat çekmiştir. Daha sonra öğrencilere 13 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarına göre öğrenciler de mevcut ders programındaki toplam ders sayısını fazla, seçmeli ders sayısını az bulmuşlardır. Öğrencilerin derslerin güncel olmadığını, içeriklerinin zaman zaman örtüştüğünü ve staj süresinin yetersiz olduğunu belirtmiş ve top-

<sup>4</sup> Bu raporlar ve lisans programını gözden geçirmek amacıyla yapılan toplantıların tutanakları [bilgiyonetmi.ning.com](http://bilgiyonetmi.ning.com) adresinde arşivlenmiştir. Hazırlanan çalışma belgelerinin ve raporların başlıkları için bkz. "Nasıl Bir Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi?" (2009).

<sup>5</sup> Toplam 74 dersin 62'si BBY kodlu derslerdir.

lam ders sayısının azaltılmasını, seçmeli ders sayısının artırılmasını, farklı bölüm ve fakültelerden ders seçme olanağının sağlanmasını, derslerdeki uygulamaların artırılmasını, ders içeriklerinin güncelleştirilmesini ve derslik koşullarının iyileştirilmesini önermişlerdir.

Öğrencilerin staj yaptığı kurumlara da bir anket uygulanarak kurumların beklentileri saptanmıştır. Ayrıca 22 Temmuz 2009 tarihinde öğrencilerin staj yaptığı kurum temsilcileriyle Ankara’da bir toplantı yapılmıştır. Kurum temsilcileri staj yapacak öğrencilerin gerekli bilgi ve becerilere sahip olmalarını, öğrencilere okulda uygulama becerisi kazandırılmasını, stajların personelin izin kullanmadığı dönemlerde yaptırılmasını, kurumların belirlenmesinde daha seçici davranılmasını, staj yapılan kurumlarla daha yakın bir işbirliğine gidilmesini ve öğrencilerin staj yapacakları kurumlar hakkında önceden bilgilendirilmelerini, görev odaklı ve daha uzun süreli staj yaptırılmasını, stajın kredili olmasını, staj sonunda öğrencilerin staj yaptıkları kurum için de ayrıntılı bir rapor yazmalarını, programa bazı zorunlu derslerin eklenmesini ve bir staj rehberi ile staj yönetmeliğinin hazırlanmasını önermişlerdir.

Mezunlara yönelik olarak yapılan çalışmalarda ise mezunların sürekli eğitim alma gereksinimi duydukları konular saptanmıştır. Bilgi teknolojileri, arşiv oluşturma, yönetim, istatistik, İngilizce, otomasyon sistemleri, elektronik kütüphanecilik, veri tabanları bu konular arasındadır.

22 Haziran - 30 Temmuz 2009 tarihleri arasında sekiz Bölüm Kurulu toplantısı gerçekleştirilmiş ve bu toplantılarda çalışma gruplarının bulguları değerlendirilerek mevcut lisans programıyla ilgili şu saptamalar yapılmıştır: Toplam ders sayısı azaltılmalı; seçmeli ders sayısı artırılmalı; ilgi alanlarına göre öğrencilere farklı seçmeli ders seçenekleri sunulmalı; öğrenciler diğer bölümlerden ders alabilmeli; staj süresi bir döneme çıkarılmalı; öğrenciler bağımsız çalışmalara ve projelere yönlendirilmeli; dersler şubelendirilmeli; ders içeriklerindeki çakışmalar giderilmeli ve ders içerikleri web aracılığıyla sunulmalı; Bilgi ve Belge Yönetimine Giriş, Bilginin Düzenlenmesi, Bilgi Hizmetleri gibi temel derslerin içerikleri gözden geçirilmeli ve kredileri artırılmalı; Programlama, Veri Tabanı Yönetim Sistemleri, Web Tasarımı gibi dersler yeniden yapılandırılmalı; aynı adla birbirinin devamı (I-II gibi) olan dersler yerine bir dönemlik ama kredisi daha yüksek dersler açılmalı; derslerin AKTS kredileri artırılmalı; %30 yabancı dilde eğitime geçilmeli ve öğrencilerin yabancı dil bilgisi eksiklikleri giderilmeli; ve başka bölümlerden alınan dersler gözden geçirilmelidir.



Lisans program değişikliği çalışmaları 25 Eylül 2009 tarihinde diğer BBY bölümlerine, mesleki derneklere, belli başlı mesleki tartışma listelerine (KUTUP-L, UNAK Listesi, Hukuk Kütüphanecileri Listesi, Okul Kütüphanecileri Listesi, Türk Arşivciler Grubu), mezunlara ve öğrencilere gönderilen bir mesajla duyurulmuştur. Program değişikliğiyle ilgili görüş ve düşüncelerin liste aracılığıyla tartışılabileceği gibi ilgili mesajların Bölüm Başkanlığına da gönderilebileceği, 26 Ekim 2009 tarihinden itibaren listelerde yer alan görüş ve önerilerin derleneceği ve Bölüm Başkanlığına ulaşan diğer değerlendirmelerle birlikte lisans programı gözden geçirilirken değerlendirmeye alınacağı not edilmiştir.

Bazı mesleki dernek yöneticileri, stajyer öğrenci kabul eden kurum temsilcileri, meslektaşlar, mezunlar ve öğrenciler tartışma listelerine ve Bölüm Başkanlığına mesaj göndererek görüş ve önerilerini dile getirmişlerdir.<sup>6</sup> Derslerde uygulamalara ağırlık verilmesi, bazı derslerin uygulamacılar tarafından verilmesi, staj süresinin uzatılması, programa yeni başlayan öğrencilerin kütüphane kullanma becerilerinin artırılması ve lisans eğitiminin beş yıla çıkarılarak ve ilk yıl İngilizce hazırlık okutulması, bölümlerin mesleki dernekle ilişki içinde olması ve kütüphane haftalarında ders yapılmaması getirilen önerilerden bazılarıdır. Ders programında yer alması önerilen dersler ve/veya konulardan bazıları ise şunlardır: Mevzuat,<sup>7</sup> Dizinleme-Katagolama-Sınıflama, Dijital Kütüphanecilik, Elektronik Bilgi Hizmetleri, Proje Yönetimi, Medya Okur Yazarlığı, Bilgi Yönetimi, Referans Kütüphaneciliği, Bibliyografik Denetim, Mesleki İngilizce, Bilgi Felsefesi, Web Yayıncılığı, Osmanlı Arşivleri, giriş düzeyinde Hukuk, Genel İşletme, Finans, Muhasebe, Davranış Bilimleri, Sosyoloji, veri tabanı geliştirme, konsorsiyumlar, konu başlıkları, metadata, kavramsal dizinler, örgütsel davranış ve örgütlerin yönetimi, bilimsel makale ve sunum hazırlama teknikleri ve yazma eserler kütüphaneciliği.

Çalışma gruplarının bulguları ve saptamaları ile paydaşlardan gelen görüş ve öneriler ışığında “Nasıl Bir Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi?” sorusuna yanıt aranmış, aynı adla bir çalışma belgesi hazırlanmıştır (23 Kasım 2009). Anılan çalışma belgesinin girişinde Bilgi ve Belge Yönetimi bölümlerinin Sanayi Toplumundan Bilgi Toplumuna geçiş sürecinden en fazla etkilenen bölümlerden biri olduğu; çünkü bilginin giderek daha yoğun bir biçimde elektronik ortamda üretildiği, bir yerden bir yere iletildiği ve kullanıldığı; bu bakımdan bilginin yerinde,

<sup>6</sup> Program değişikliğiyle ilgili kurumsal ya da kişisel görüşlerini iletenler arasında Ali Fuat Kartal (TKD), Aytaç Yıldızeli (UNAK), Dr. Mesut Kurulgan, Nizamettin Oğuz, Meral Alakuş, Mehmet Torunlar, Haydar Yalçın, Ayşen Altıparmak, Aysel Gümüş, Ceyhan Sertel ve Aydın Çakırtaş da yer almaktadır.

<sup>7</sup> Ders adı olarak önerilenlerin ilk harfleri büyük yazılmıştır.

zamanında, istenen biçim ve platformlarda ve ekonomik olarak sağlanması gerektiği; değişen koşullara ayak uydurabilmek için ders programlarının zaman zaman güncelleştirilmesine gerek duyulduğu; son olarak ders programının 2002 yılında değiştirildiği, ancak uygulamada ortaya çıkan bazı sorunları ve yeni gereksinimleri dikkate alarak ders programının yeniden güncelleştirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Daha sonra yukarıda kısaca özetlediğimiz çalışma gruplarının bulguları verilmekte, bir sonraki aşamada program değişikliği önerisi üzerinde çalışılarak yeni ders programının geliştirileceği bildirilmektedir.

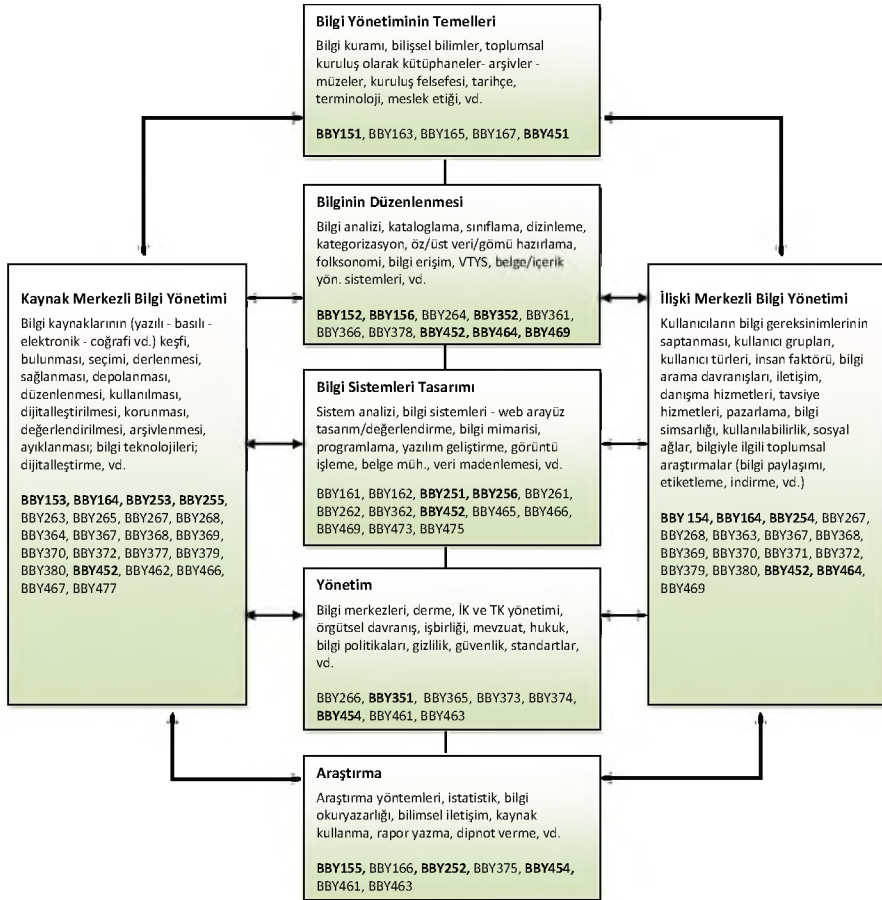
### **Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi Kavramsal Modeli**

Nitekim ilgili çalışma grubu<sup>8</sup> program değişikliği önerisi üzerinde hemen çalışmalara başlamıştır. Önce değişiklik önerisinin gerekçeleri tartışılmıştır. Program değişikliğine gidilmesinin temel gerekçelerinden bazıları şunlardır:

- İnternet'in, Web'in ve sosyal ağların yoğun bir biçimde kullanılması ve "dijital yerliler" olarak adlandırılan daha talepkâr bir kullanıcı kitlesine ağ aracılığıyla bilgi hizmeti verme gereksiniminin doğması;
- "Bellek kurumları" olarak adlandırılan kütüphane, arşiv, bilgi merkezi ve müzelerde verilen bilgi hizmetlerinin "yakınsaması" (convergence);
- Bilgi kaynaklarının tanımlanmasına ağırlık veren "kaynak merkezli bilgi yönetimi" yaklaşımının yanı sıra, kullanıcıların bilgi kaynaklarıyla etkileşimlerinin (etiketleme, paylaşma, değerlendirme, vd.) önem kazandığı "ilişki merkezli bilgi yönetimi" yaklaşımının önem kazanması;
- Ağ aracılığıyla erişilebilen bilgi kaynaklarını, akıllı bilgi nesnelerini, Web 3.0 ya da Anlamsal (Semantic) Web'i düzenleyebilmek ve hem gerçek hem de sanal kullanıcıların bilgi kaynaklarıyla ilişkilerini yönetebilmek için bilgi profesyonellerinin yeni bilgi ve becerilere sahip olma gereksiniminin ortaya çıkması; ve
- Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencilerinin beklentilerinin artması ve mezunların yeni ortaya çıkan iş fırsatlarını (örneğin, bilgi mimarı, web tasarımcısı, kullanılabilirlik uzmanı) değerlendirmek istemeleri. (Lisans Programı Değişiklik Önerisinin Gerekçeleri, 2010).

<sup>8</sup> Çalışma Grubu üyeleri: Yaşar Tonta, Serap Kurbanoglu, Bülent Yılmaz ve Nazan Özenç Uçak. Raportörler: Umur Al ve Yurdagül Ünal.

Daha sonra bir bilgi ve belge yönetimi ve bilginbilim eğitim programında yer alması gereken temel konular ve bilgi profesyonellerine kazandırılması gereken temel yeterlikler (core competences) saptanmıştır (ALA, 2009; Zins, 2007; CILIP, 2004). Bu temel konuların ve yeterliklerin kapsamı ve birbiriyle ilişkileri üzerinde durulmuş ve her temel konu ve yeterlik için açılması gereken zorunlu ve seçmeli derslerin neler olması gerektiği tartışılmıştır. Program değişikliğiyle ilgili bir kavramsal model geliştirilmiş ve programda yer alması gerektiği düşünülen konular kavramsal modele yerleştirilmiştir (Şekil 1).



(Şekil 1): Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi Kavramsal Modeli

Kaynak: Lisans Programı Değişiklik Önerisinin Gereçleri (2010, 2011).

(Not: Ders kodları modele ders programı son halini aldıktan sonra yerleştirilmiştir.

**Koyu** renkli ders kodları BBY kodlu zorunlu dersleri göstermektedir. Derslerin açık adları Ek 1'de verilmiştir. Ek 1'de geçen ortak zorunlu dersler modelde yer almamaktadır.

Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi Kavramsal Modeli birbirini destekleyen yedi bileşenden oluşmakta ve her bileşen lisans programında yer alması gereken bir temel konuyu temsil etmektedir. Bu temel konular: 1. Bilgi yönetiminin temelleri; 2. Kaynak merkezli bilgi yönetimi; 3. İlişki merkezli bilgi yönetimi; 4. Bilginin düzenlenmesi; 5. Bilgi sistemleri tasarımı; 6. Yönetim; ve 7. Araştırma.

Her bileşenin altında hangi konuların öğretilmesi gerektiği Şekil 1’de verilmektedir. *Bilgi yönetiminin*<sup>9</sup> *temelleri* altında öğrencilere kazandırılacak bilgi ve becerilerin lisans programındaki diğer derslere de temel oluşturması amaçlanmıştır. *Bilgi yönetiminin temelleri* önce birbiriyle ilişkili iki temel konuyla, *Kaynak-merkezli bilgi yönetimi* ve *İlişki-merkezli bilgi yönetimi* ile desteklenmekte, daha sonra bu iki temel konu ile ilişkili diğer temel konular arasında bağlantı kurulmaktadır. Kavramsal modelde yer alan *Bilginin düzenlenmesi*, *Bilgi sistemleri tasarımı* ve *Yönetim* başlıklı bileşenler *Bilgi yönetiminin temellerinden* beslenmekte ve *Kaynak merkezli bilgi yönetimiyle İlişki merkezli bilgi yönetimini* pekiştirmektedir. *Araştırma* başlıklı bileşen ise tüm bileşenleri enlemesine kesmektedir (Lisans Programı Değişiklik Önerisinin Gerekçeleri, 2010).<sup>10</sup> Daha sonra programda hangi derslerin yer alması gerektiğine karar verilmiş ve bu derslerin tanımları hazırlanmıştır. Gerek çalışma grubu üyeleri tarafından gerekse Bölüm Kurulu toplantıları sırasında getirilen ders önerileri etraflıca tartışılmıştır. “Nasıl Bir Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi?” (2009) başlıklı belgedeki saptamalara uygun olarak zorunlu ders sayısı azaltılmış, seçmeli ders sayısı artırılmıştır. Zorunlu ders sayısı mevcut programdakinin yarısı, seçmeli ders sayısı ise yaklaşık iki katı kadardır. Öğrencilerin toplam 16 zorunlu dersin 12’sini ilk iki yılda, yönetimle ilgili iki zorunlu dersi 3. yılda, staj ve proje derslerini de 4. yılda almaları planlanmıştır. Staj süresi uzatılmıştır (öğrencilerin 14 hafta boyunca haftada üç iş günü staj yaptıkları kurumlarda çalışmalarını öngörülmüştür).

Hazırlanan ilk lisans programı taslağı 22 Haziran 2010’da yapılan Bölüm Kurulu toplantısında Bölüm öğretim elemanlarına tanıtılmıştır (Lisans Ders Programı, 2010). Bu taslakta Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi Kavramsal Modeline de yer verilmiş ve programda yer alması önerilen dersler kavramsal modele yerleştirilmiştir. Bölüm öğretim elemanları program taslağını incelemiş, söz konusu taslak 9 Temmuz 2010 tarihinde yapılan Bölüm Kurulu toplantısında yeniden görüşülmüş ve lisans program taslağının mevcut haliyle paydaşlarla paylaşılmasına

<sup>9</sup> Kavramsal modelde “belge yönetimi” ile “bilgi yönetimi” eş anlamlı olarak kullanılmıştır.

<sup>10</sup> Kavramsal modelin daha ayrıntılı bir tanıtımı için bk. Lisans Programı Değişiklik Önerisinin Gerekçeleri (2010).

ve toplanacak geribildirimlere dayanarak program paketi üzerinde çalışmalara devam edilmesine karar verilmiştir.

Bunun üzerine yeni lisans programı taslağı BBY bölümlerinin, mesleki derneklerin, stajyer öğrenci kabul eden kurum temsilcilerinin ve kamuoyunun görüş ve önerilerine açılmış, ilgili belgeler Bölümün web sayfasına konularak isteyenlerin görüş ve önerilerini bir geribildirim formu aracılığıyla Bölüme iletmeleri istenmiştir. Yirmi civarında kütüphane ve dokümantasyon daire başkanı, kütüphane müdürü, kütüphaneci, mezun, yüksek lisans ve lisans öğrencisinden geribildirim alınmıştır.<sup>11</sup> Genelde yeni lisans programı önerisi olumlu karşılanmış, staj süresinin uzatılması ve dersler ile ilgili bazı spesifik önerilerde bulunulmuştur.<sup>12</sup>

Yeni lisans ders programı taslağı 15 Ekim 2010 tarihinde stajyer öğrenci gönderilen kurum temsilcileriyle yapılan ikinci toplantıda da tartışılmış ve paydaşların görüş ve önerileri alınmıştır. Program taslağı ve staj süresinin uzatılması genelde olumlu karşılanmış, gerek programda yer alan dersler gerekse stajlardan öğrencilerin ve kurumların en iyi şekilde yararlanabilmeleri için çeşitli öneriler getirilmiştir.<sup>13</sup> Bu önerilerden bazıları taslak ders programına yansıtılmış, stajla ilgili olan bazı önerilerin (örneğin, staj yapılan kurumlarda öğrencilerden sorumlu staj koordinatörlerinin belirlenmesi) Hacettepe Üniversitesi Senatosunun 1 Temmuz 2010 tarih ve 94 sayılı kararıyla onaylanan Bölümün Staj Yönergesinde yer aldığı görülmüştür (Hacettepe, 2010).

Üniversitenin ilgili birimleri (Eğitim Komisyonu, Öğrenci İşleri Dairesi, Rektör Yardımcılığı) de taslak program görüşülmüş ve bunun üzerine taslak programda bazı değişiklikler yapılmıştır (Aralık 2010).

Bölüm öğretim elemanlarından ve paydaşlardan (stajyer öğrenci kabul eden kurum temsilcileri, meslektaşlar, mezunlar, öğrenciler, üniversite yöneti-

<sup>11</sup> Dr. M. Tayfun Güllü, Dr. Kenan Erzurum, Selma Aslan, Mehmet Torunlar, Çağdaş Çapkın ve Mehmet Konuklar yeni ders programı önerisiyle ilgili ayrıntılı geribildirim sağlamışlardır.

<sup>12</sup> Bu önerilerden bazıları şunlardır: Programa Matematik, Dijital Arşivleme dersleri ile öğrencilere pedagojik formasyon kazandıracak dersler eklenmesi; derslerde anlatımdan çok proje, ödev ve araştırmalara ağırlık verilmesi; Programlama dersleri için laboratuvar olanaklarının sağlanması; derslerin uygulama ağırlıklı olması; bazı derslerin “webinar” yöntemiyle verilmesi ve içerik ve kapsamlarının geliştirilmesi ve genişletilmesi (örneğin, Mesleki İngilizce, Bilgi Hizmetlerinin Pazarlanması, Bilgisayar Yazılımı); öğrencilere daha iyi rehberlik/danışmanlık hizmeti sağlanması; programa yeni eklenen bazı derslerin başka bölümlerden öğretim elemanlarının desteğiyle verilmesi; programdaki derslerde arşiv ve kütüphane materyallerinin korunması, restorasyonu ve dijitalleştirilmesi, kütüphane ve arşivlerde biyolojik tahribatın tespiti ve kontrolü, kütüphane ve arşivler için acil eylem planları ve arşiv ve kütüphanelerle ilgili ulusal ve uluslararası standartlar gibi konuların işlenmesi; ve kavramsal modelde “ilişki merkezli bilgi yönetimi” yerine “kullanıcı merkezli bilgi yönetimi” ibaresinin kullanılması. Bkz. H.Ü. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Ders Programı Taslağıyla İlgili Görüşler. (25 Ekim 2010). <http://bilgiyonetimi.ning.com/profiles/blogs/hue-bilgi-ve-belge-yonetimi-1>

<sup>13</sup> H. Ü. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Paydaşlar Toplantısı Tutanağı (15 Ekim 2010). <http://bilgiyonetimi.ning.com/profiles/blogs/hue-bilgi-ve-belge-yonetimi>.

cileri, vd.) gelen öneriler doğrultusunda ders program taslağı ilgili çalışma grubu tarafından yeniden gözden geçirilmiştir. Ders programı değişiklik önerisi paketi program değişikliği gerekçeleri, uygulama yönergesi ve tüm ekleriyle birlikte Bölüm web sayfasına yerleştirilmiştir.<sup>14</sup> Lisans programı değişiklik önerisi 4 Ocak 2011 tarihinde toplanan Bölüm Akademik Kurulunun onayına sunulmuş ve yeni programın 2011-2012 yılından itibaren uygulanması oybirliğiyle kabul edilmiştir. Karar onaylanmak üzere Üniversite Senatosuna gönderilmiştir.

Program değişikliği kararı 7 Ocak 2011 tarihinde Bölüm web sayfası ve tartışma listeleri aracılığıyla kamuoyuna duyurulmuştur.<sup>15</sup> Bu duyuruda Bölümün Haziran 2009'dan itibaren 1,5 yıldır sürdürülen lisans program güncelleştirme süreci açıklanmış, paydaşların görüşleri ve önerileri de alınarak hazırlanan çalışma belgelerine atıf yapılmış (Nasıl Bir Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi?, 2009; Lisans Programı Değişiklik Önerisinin Gerekçeleri, 2010), alınan geribildirimler doğrultusunda ders programına son şeklinin verildiği vurgulanarak değişiklik önerisinin belli başlı özellikleri kısaca özetlenmiştir (değişiklik önerisinin bir kavramsal modele dayanması, mevcut derslerin yarısından fazlasının yenilenmesi, zorunlu ders sayısının yarı yarıya azaltılması, seçmeli ders sayısının iki kat artırılması ve mezuniyet için gereken toplam kredinin yaklaşık yarısının seçmeli derslerden sağlanması, staj süresinin 42 iş gününe çıkarılması, vd.). Yeni ders programının öğrencilerin “Bilgi Toplumunun gerektirdiği bilgi ve becerileri edinmelerini kolaylaştıracağı ve mezunları[n] yeni ortaya çıkan iş pazarlarında daha kolay iş bulmalarını sağlayacağı” ifade edilerek program değişikliği çalışmalarına katkıda bulunanlara teşekkür edilmiş ve kabul edilen ders programı ders tanımlarıyla birlikte verilmiştir (Lisans Ders Programı, 2011). Kabul edilen ders programında yer alan dersler yukarıda açıklanan Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi Kavramsal Modeli (bkz. Şekil 1) üzerinde gösterilmiştir (Lisans Programı Değişiklik Önerisinin Gerekçeleri, 2011).

Bölümün yeni lisans ders programı, Lisans Yönergesi (Hacettepe, 2011) ve yan dal programı Üniversite Senatosunun 20 Nisan 2011 tarih ve 2011/36 sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Birinci sınıf derslerinin 14 haftalık içerikleri tanımlanmış ve 7 Temmuz 2011 tarihinde toplanan Bölüm Kurulunda ders tanımları kabul

<sup>14</sup>Eklerde yer alan belgelerden bazıları şunlardır: Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Programı Yönergesi, Yeni Açılacak Derslerin Listesi ve Şube Sayıları, Ders Programı (Türkçe ve İngilizce), Zorunlu ve Seçmeli Ders Listeleri, İngilizce Verilecek Dersler Listesi, Yan Dal Ders Listesi, Çift Ana Dal Ders Listesi, Eşdeğer Dersler Listesi, Kaldırılacak Dersler Listesi, AKTS Formları (Türkçe ve İngilizce).

<sup>15</sup>Bkz. Lisans Programı Değişikliği ile İlgili Duyuru. (Yayın tarihi: 07.01.11). <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/duyuruarsivi.asp>

edilmiştir. Yeni lisans programı 2011-2012 öğrenim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur.

### **Çift Ana Dal ve Yan Dal Programları**

Yeni ders programıyla birlikte Bölümün genel yan dal programı da kabul edilmiştir. Bölümün genel yan dal programında dokuzu zorunlu, üçü seçmeli olmak üzere toplam 12 ders (toplam 39 kredi) yer almaktadır. Toplam 18 kredilik ders alan başka bölümlerin öğrencileri Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Yan Dal Sertifikası almaya hak kazanmaktadırlar.

Program değişikliği çalışmaları sırasında BBY Bölümü öğrencilerinin diğer bölümlerde yan dal ve çift ana dal programlarına devam edebilmeleri için de girişimlerde bulunulmuştur. Böylece BBY öğrencilerinin diğer bölümlerde yan dal ve çift ana dal yaparak yeni ortaya çıkan iş pazarları için kendilerini daha iyi hazırlayabilme fırsatı elde etmeleri amaçlanmıştır.

Türkçe İktisat Bölümü ile karşılıklı çift ana dal diploma programı geliştirilmiş ve Üniversite Senatosunun 28 Eylül 2011 tarih ve 95 sayılı kararıyla onaylanmıştır. BBY öğrencilerinin Türkçe İktisat Bölümünden çift ana dal diploması almaya hak kazanabilmeleri için toplam 36 kredilik dersi başarıyla tamamlamaları gerekmektedir (bkz. Ek 2). Nitekim 2012 yılında Meltem Polat Türkçe İktisat Bölümünden çift ana dal diploması alan ilk BBY Bölümü öğrencisi olmuştur.

Bunun yanı sıra Bilgisayar Mühendisliği Bölümü ile karşılıklı yan dal programı geliştirilmiştir. Bilgisayar Mühendisliği Bölümü öğrencilerine BBY Bölümünde “Elektronik Arşivleme” konusunda yan dal yapma, BBY Bölümü öğrencilerine de Bilgisayar Mühendisliğinde “Yazılım Geliştirme” ya da “Veri Yönetimi” konularında yan dal yapma fırsatı sağlanmıştır. Bilgisayar Mühendisliği Bölümüyle geliştirilen karşılıklı yan dal programları Üniversite Senatosunun 29 Mart 2012 tarih ve 60 sayılı kararıyla onaylanmıştır. Böylece her yıl beş BBY Bölümü öğrencisi Ek 3’teki zorunlu ve seçmeli derslerden toplam 18 kredilik ders olarak yazılım geliştirme ya da veri yönetimi konularında Bilgisayar Mühendisliği Bölümünden Yan Dal Sertifikası alabileceklerdir.<sup>16</sup>

Öte yandan, Bölüm Bilişim Enstitüsü altında “Bilgi Araştırmaları Anabilim Dalı” açmak ve İkinci Öğretim Tezsiz Bilgi Yönetimi Yüksek Lisans Programı başlatmak için de girişimde bulunmuştur. Tezsiz yüksek lisans ve programını zaman içinde çevrimiçi (online) bilgi yönetimi yüksek lisans programına dönüştür-

<sup>16</sup> Bilgisayar Mühendisliği Bölümüyle geliştirilen karşılıklı yan dal programı için bk. [http://www.bby.hacettepe.edu.tr/bby\\_bil\\_yandal.pdf](http://www.bby.hacettepe.edu.tr/bby_bil_yandal.pdf)

mek amaçlanmıştır. Programdaki derslerin yarısının Bilişim Enstitüsünden, diğer yarısının da Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünden alınması kararlaştırılmıştır. Öneri Üniversite Senatosu tarafından kabul edilerek Yükseköğretim Kurulu'na (YÖK) gönderilmiş, ancak YÖK ilgili programın Sosyal Bilimler Enstitüsü (SBE) altında başlatılmasını uygun görmüştür (Aralık 2011). Ama tezsiz yüksek lisans programındaki dersler SBE'nin dersleri değildir. Bu programın yürürlüğe girebilmesi için Bilişim Enstitüsü, SBE ve Bölümün işbirliği yapması gerekmektedir.

### **Sonuç**

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünün lisans ders programını gözden geçirme ve güncelleştirme çalışmaları yaklaşık iki yıl almıştır. Bu süreçte Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi veren bölümleri etkileyen iç ve dış etmenler gözden geçirilmiş, mevcut ders program her yönüyle irdelenmiş ve yeni bir kavramsal model geliştirilmiştir. Bu çalışmalar sırasında bütün paydaşların (mesleki dernekler, stajyer kabul eden kurumlar, kütüphaneciler, mezunlar, öğrenciler, vd.) görüşlerine başvurulmuş, alınan geribildirimler ders programına yansıtılmaya çalışılmıştır. Yeni ders programında zorunlu derslerin sayısı azaltılmış, seçmeli derslerin sayısı artırılmış ve staj süresi bir döneme çıkarılmıştır. Daha disiplinler arası nitelikte olduğu düşünülen yeni lisans programının ülkemizin ihtiyaç duyduğu daha donanımlı bilgi profesyonellerinin yetiştirilmesine katkıda bulunması umulmaktadır.

Lisans ders programından sonra Bölümün yüksek lisans ve doktora programlarının da gözden geçirilmesi ve bu çalışmalar tamamlandıktan sonra halen dünyada yaklaşık 35 üyesi olan "I-Schools Caucus" (Bilgi Okulları Kozası)<sup>17</sup> adlı gruba üye olmak için başvuru yapılması planlanmaktadır. Başvuru kabul edildiği takdirde Bölüm bu alanda eğitim veren Avrupa'daki sayılı bölümlerden biri olacaktır.

<sup>17</sup> <http://www.ischools.org/>



**Kaynakça**

- 2011 ÖSYS yükseköğretim programlarını (YÖP) tercih eden aday sayılarının tercih sırasına göre dağılımları (2011a). 14 Haziran 2012 tarihinde <http://www.osym.gov.tr/belge/1-12876/2011-osys-yuksekokretim-programlarini-tercih-eden-adayl-.html> adresinden erişildi.
- 2011 ÖSYS yükseköğretim programlarına (YÖP) yerleşen adayların yerleştikleri tercih sırasına göre dağılımları. (2011b). 14 Haziran 2012 tarihinde <http://www.osym.gov.tr/belge/1-12875/2011-osys-yuksekokretim-program-larina-yop-yerlesen-aday-.html> adresinden erişildi.
- 2011-ÖSYS yükseköğretim programlarının en küçük ve en büyük puanları listesi (Tablo 4). (2011c). 14 Haziran 2012 tarihinde <http://www.osym.gov.tr/dosya/1-58082/h/kilavuzyayinexceldokumutablo4y.pdf> adresinden erişildi.
- ALA's Core Competences of Librarianship. (2009). 06 Haziran 2012 tarihinde <http://www.ala.org/ala/educationcareers/careers/corecomp/corecompetences/index.cfm> adresinden erişildi.
- Baydur, G. ve Külcü, Ö. (2007). Arşivcilik eğitimi: Hacettepe Üniversitesi deneyiminin ardından. S. Kurbanoglu, Y. Tonta ve U. Al (Yay. Haz.). *Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu, 24-26 Ekim 2007, Ankara. Bildiriler içinde* (s. 24-31). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.
- CILIP Body of Professional Knowledge. (2004). 06 Haziran 2012 tarihinde <http://www.cilip.org.uk/jobs-careers/qualifications/accreditation/bpk/Pages/default.aspx> adresinden erişildi.
- Çakın, İ. (1997). 25. yılında Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü. B. Yılmaz (Yay. Haz.). *Kütüphanecilik Bölümü 25.Yıl'a Armağan* içinde (ss. 7-31). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Çakın, İ. (2007). Kütüphanecilerin eğitiminden bilgi profesyonellerinin eğitimine: Hacettepe Üniversitesinde son yirmi yıl. S. Kurbanoglu, Y. Tonta ve U. Al (Yay. Haz.). *Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu, 24-26 Ekim 2007, Ankara. Bildiriler içinde* (s. 19-23). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.
- Çakın, İ. (2012). Bilgi profesyonellerinin eğitiminde 40 yıl: Hacettepe Üniversitesinin Lisans Programındaki değişiklikler. *Türk Kütüphaneciliği*, 26 (2), 262-290.
- Gelfand, M. A. (1977). *Turkey: Library education in Hacettepe University*. Paris: UNESCO.

- Gleick, J. (2011). *The information: a history, a theory, a flood*. London: Fourth Estate.
- Hacettepe University Institute of Library Science and Documentation. (1973). *Academic Program Outline*.
- Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Programı Yönergesi (2010). 06 Haziran 2012 tarihinde <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/lisans-program%C4%B1-y%C3%B6nergesi-3-Ocak-2011.pdf> adresinden erişildi.
- Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Staj Yönergesi (2010). 06 Haziran 2012 tarihinde [http://www.bby.hacettepe.edu.tr/staj\\_yonergesi.pdf](http://www.bby.hacettepe.edu.tr/staj_yonergesi.pdf) adresinden erişildi.
- Hey, T., Tansley, S. ve Tolle, K. (Ed.). (2009). *The fourth paradigm: Data intensive scientific discovery*. Redmond, WA: Microsoft Research. 06 Haziran 2012 tarihinde <http://research.microsoft.com/en-us/collaboration/fourthparadigm/> adresinden erişildi.
- Kum, İ. (1979). Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi Kütüphanecilik Bölümünde yürütülen lisans programı. *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 28, 171-177.
- Lisans Ders Programı (Taslak). (21 Haziran 2010). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. (Yayımlanmamış çalışma belgesi).
- Lisans Ders Programı. (1 Ocak 2011). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. 06 Haziran 2012 tarihinde [http://www.bby.hacettepe.edu.tr/bilgibelge/file/ders-listesi\(2\).pdf](http://www.bby.hacettepe.edu.tr/bilgibelge/file/ders-listesi(2).pdf) adresinden erişildi.
- Lisans Programı Değişiklik Önerisinin Gerekçeleri (Çalışma Belgesi). (2 Mart 2010). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. 06 Haziran 2012 tarihinde [http://www.bby.hacettepe.edu.tr/ek\\_2.pdf](http://www.bby.hacettepe.edu.tr/ek_2.pdf) adresinden erişildi.
- Lisans Programı Değişiklik Önerisinin Gerekçeleri. (1 Ocak 2011). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. 06 Haziran 2012 tarihinde <http://www.bby.hacettepe.edu.tr/bilgibelge/file/gerekce.pdf> adresinden erişildi.
- Minder, T. ve Whitten, Jr., B. (1975). Basic undergraduate education for librarianship and information science. *Journal of Education for Librarianship*, 15, 258-270.
- Nasıl Bir Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitimi? (Çalışma Belgesi). (23 Kasım 2009). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. 06 Haziran 2012 tarihinde [http://www.bby.hacettepe.edu.tr/ek\\_1.pdf](http://www.bby.hacettepe.edu.tr/ek_1.pdf)

- Scepanski, J. M. (2001). Ilhan Kum: A remembrance. *International Leads*, 15 (2), 1-2. <http://www.ala.org/irrt/sites/ala.org/irrt/files/content/intlleads/le-adsarchive/200106.pdf> adresinden erişildi.
- Tonta, Y. (1995). Turkish library and information science curricula (Unpublished summary report of a workshop organized by the Standing Committee of IFLA Section on Education and Training, 61<sup>st</sup> IFLA Council and General Conference, İstanbul, 20-26 August 1995). 06 Haziran 2012 tarihinde <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/yayinlar/ifla-set.htm> adresinden erişildi.
- Tonta, Y. (2009). Dijital yerliler, sosyal ağlar ve kütüphanelerin geleceği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23 (4), 742-768.
- Tuncer, N. (2007). Kütüphanecilik eğitiminde değişen ufuklar: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümünün ilk onbeş yılı. S. Kurbanoğlu, Y. Tonta ve U. Al (Yay. Haz.). *Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu*, 24-26 Ekim 2007, Ankara. *Bildiriler* içinde (s. 13-18). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.
- Whitten, Jr., B. ve Minder, T. (1974). Education for librarianship in developing countries: the Hacettepe experience. *Journal of Education for Librarianship*, 14, 220-233.
- Zins, C. (2007). Knowledge map of Information Science. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 58, 526-535. 06 Haziran 2012 tarihinde [http://www.success.co.il/is/zins\\_kmapof\\_is.pdf](http://www.success.co.il/is/zins_kmapof_is.pdf) adresinden erişildi.

## Summary

Information is the lifeblood of scientific discoveries, economic growth and social development. Concomitant with the emergence of the Internet, the Web and social networks, the amount of information increases geometrically. The massive data and information sources need to be managed effectively. The so called “data deluge” and information overload problems can be tackled best with educated and highly skilled information professionals, librarians and archivists.

The Department of Information Management of Hacettepe University is one of such department’s educating Turkish information professionals for the last 40 years. Established in 1972, the Department revises and updates its undergraduate and graduate curricula to keep up with the scientific and technological developments and produce the best qualified information professionals. The un-

dergraduate curriculum of the Department has been updated four times in the past. This paper chronicles the latest revision of the Department's undergraduate curriculum. It outlines the major studies carried out between 2009 and 2011 during this process, culminating in an updated and more interdisciplinary undergraduate curriculum based on a conceptual model of education for information management. The new undergraduate curriculum was approved by the University Senate in April 2011, effective starting from the 2010/2011 academic year. The paper ends with a brief introduction of the double major and minor undergraduate programs developed in cooperation with the Departments of Economics and Computer Engineering.

The Department of Information Management of Hacettepe University was established in 1972 by the late Professor İlhan Kum, who convinced the founder of Hacettepe University, Professor İhsan Doğramacı, to add a clause to the decree of University's foundation to set up an Institute of Library Science and Documentation. The Institute first offered master's degree in librarianship and then it became a Department in 1974 and started to offer undergraduate degree in librarianship as well. In the academic year of 1992/1993, three divisions, namely, Librarianship, Archives, and Documentation-Information, were set up with new curricula whose first two years were common to all three divisions. Later in 2002, the name of the Department was changed to Department of Information Management and a new curriculum has been introduced.

Currently, the Department has a total of 20 faculty who publish research articles in refereed journals and carry out several national and international projects supported by the European Union. There are 367 students (312 undergraduate and 55 graduate students). Students complete a one-year English preparatory class before enrolling at the Department. One third of the courses offered are taught in English.

It was decided in 2009 to revise the undergraduate curriculum. Five different working groups were set up to review the then existing curriculum to identify its shortcomings, to scan the environment to find out the relevant trends that are likely to affect the education for information management in the near future, to gather data from students, graduates and stakeholders, to review the practicum and the Erasmus Exchange program, and to design a new undergraduate curriculum based on the findings. Stakeholders were asked to provide input to the revision process. Findings of the working groups were discussed in the Department's Academic Board. A conceptual model of education for information management

having seven components was developed and the core subjects were identified. Courses to be taught under each core subject have been identified and their catalog descriptions were prepared. These courses were then mapped onto the conceptual model.

The revised undergraduate program has fewer compulsory courses while it offers twice as many electives serving a wide range of students' interests. The practicum period has been increased to 42 working days to be completed during the final semester of the 4th year. In addition, a double major program was developed in cooperation with the Department of Economics. Students completing 36 credits worth of courses offered by the Department of Economics will earn a second undergraduate degree in Economics in addition to their undergraduate degree in Information Management. Moreover, a minor program in Computer Engineering was devised. Students completing 18 credits worth of courses offered by the Department of Computer Engineering will be awarded a minor certificate in either Software Development or Data Management, depending on which track they chose. It is hoped that the updated and more interdisciplinary undergraduate curriculum will serve the needs of the future information professionals better and prepare them for a wide variety of jobs in the emerging markets.

(EK 1): H.Ü. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Lisans Ders Programı

1. Sınıf (Güz)	1. Sınıf (Bahar)
<i>Ders Kodu / Adı / Kredisi / Statüsü / AKTS</i>	<i>Ders Kodu / Adı / Kredisi / Statüsü / AKTS</i>
<b>BBY 151: Bilgi ve Belge Yönetimine Giriş (404) Z 6</b> <b>*BBY 153: Bilgi Kaynakları (3 0 3) Z 5</b> <b>BBY 155: Bilgi Okur Yazarlığı (3 0 3) Z 4</b> BBY 161: Bilgisayar Yazılımı (4 0 4) S 6 BBY 163: Bilgi Yönetimi Kavramları (3 0 3) S 4 BBY 165: İletişim ve Toplum (3 0 3) S 4 BBY 167 Bilgi Yönetimi ve Matematik (3 0 3) S 4	<b>BBY 152: Bilginin Düzenlenmesi (4 0 4) Z 6</b> <b>BBY 154: Bilgi Hizmetleri (3 0 3) Z 4</b> <b>*BBY 156: Bilgi Erişim (4 0 4) Z 7</b> BBY 162: Programlama ve Algoritmalar (404) S 6 BBY 164: Çocuk ve Gençlik Yayınları (3 0 3) S 4 BBY 166: Bilimsel İletişim (3 0 3) S 4
TKD 103Türk Dili I (2 0 2) (OZD) *İNG 111 Dil Becerileri I (3 0 3) (OZD)	TKD 104 Türk Dili II (2 0 2) (OZD) *İNG 112 Dil Becerileri II (3 0 3) (OZD)
Toplam kredi (OZD hariç) 19-20 kredi	Toplam kredi (OZD hariç) 20-21 kredi
2. Sınıf (Güz)	2. Sınıf (Bahar)
<b>*BBY 251: Sistem Analizi (3 0 3) Z 5</b> <b>BBY 253: Bilgi Kullanımı (3 0 3) Z 4</b> <b>BBY 255: Belge Yönetimi (3 0 3) Z 4</b> BBY 261: İleri Programlama (4 0 4) S 6 BBY 263: Bilgi Kaynaklarının Tanımlanması (3 0 3) S 4 *BBY 265: Elektronik Yayıncılık (3 0 3) S 5 BBY 267: Okul Kütüphaneleri (3 0 3) S 4	<b>BBY 252: Araştırma Yöntemleri (4 0 4) Z 6</b> <b>BBY 254: Bilgi Arama Davranışları (3 0 3) Z 4</b> <b>*BBY 256: Bilgi Mimarisi (3 0 3) Z 5</b> *BBY 262: Web Tasarımı (4 0 4) S 7 BBY 264: Dinleme ve Sınıflama (3 0 3) S 4 BBY 266: Arşiv Yönetimi (3 0 3) S 4 BBY 268: Halk ve Çocuk Kütüphaneleri (3 0 3) S 4
AİT 203 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I (2 0 2) (OZD) *İNG 211 Akademik Yazma Becerileri I (3 0 3) (OZD)	AİT 204 Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II (2 0 2) (OZD) *İNG 212 Akademik Yazma Becerileri II (3 0 3) (OZD)
Toplam kredi (OZD hariç) 18-19 kredi	Toplam kredi (OZD hariç) 19-20 kredi
3. Sınıf (Güz)	3. Sınıf (Bahar)
<b>BBY 351: Bilgi Merkezlerinin Yönetimi (3 0 3) Z 4</b> *BBY 361: Veri Tabanı Yönetim Sistemleri (404) S 7 BBY 363: Bilgi Danışmanlığı (3 0 3) S 4 *BBY 365: Kurumsal Kütüphane/Arşiv Kurma ve Yönetme (3 0 3) S 5 BBY 367: Tıpta Bilgi Yönetimi (3 0 3) S 4 BBY 369: Hukukta Bilgi Yönetimi (3 0 3) S 4 BBY 371: Danışma Hizmetleri (3 0 3) S 4 *BBY 373: İnsan Kaynakları Yönetimi (3 0 3) S 5 *BBY 375: Bilginin Görselleştirilmesi ve Sunumu (3 0 3) S 5 BBY 377: Nadir ve Yazma Eserler Kütüphaneleri (3 0 3) S 4	<b>BBY 352: İçerik Yönetimi (3 0 3) Z 4</b> *BBY 362: Bilgi Sistemleri Tasarımı (3 0 3) S 5 BBY 364: Derme Yönetimi (3 0 3) S 4 *BBY 366: Kurumsal İçerik Yönetimi (3 0 3) S 5 BBY 368: Bilimsel ve Teknik Bilgi Yönetimi (3 0 3) S 4 BBY 370: Müzelerde Bilgi Yönetimi (3 0 3) S 4 BBY 372: Medyada Bilgi Yönetimi (3 0 3) S 4 *BBY 374: Toplam Kalite Yönetimi (3 0 3) S 5 *BBY 376: Yönetim Bilgi Sistemleri (3 0 3) S 5 BBY 378: Araştırma Kütüphaneleri (3 0 3) S 4
Toplam kredi 15-16 kredi	Toplam kredi 15 kredi

4. Sınıf (Güz)	4. Sınıf (Bahar)
<b>BBY 451: Meslek Etiği (3 0 3) Z 4</b> *BBY 461: Proje Yönetimi (3 0 3) S 5 BBY 463: Akademik Yazma Becerileri (3 0 3) S 4 *BBY 465: Bilgi Hizmetlerinin Pazarlanması (3 0 3) S 5 *BBY 467: Bilimsel ve Kültürel Mirasın Dijitalleştirilmesi (3 0 3) S 5 BBY 469: Öğrenim Yönetim Sistemleri (3 0 3) S 4 *BBY 471: Bilgi Okur Yazarlığı Eğitimi (3 0 3) S 5 BBY 473: Coğrafi Bilgi Sistemleri (3 0 3) S 4 *BBY 475: Kullanıcı Arayüz Tasarımı (3 0 3) S 5 BBY 477: Bilgi Hukuku (3 0 3) S 4	<b>BBY 452: Staj (0 18 9) Z 12</b> <b>BBY 454: Araştırma Raporu (4 4 6) Z 8</b> BBY 462: Yenilik Yönetimi (3 0 3) S 4 *BBY 464: Semantik Bilgi Yönetimi (3 0 3) S 5 *BBY 466: Belge Mühendisliği (3 0 3) S 5
Toplam kredi 15 kredi	Toplam kredi 15 kredi
<b>TOPLAM KREDİ 136</b>	

\*Dersin öğretim dili İngilizce'dir. **Koyu** dizilen dersler BBY kodlu zorunlu derslerdir. Ortak Zorunlu Dersler (OZD) ayrıca belirtilmiştir. Z: Zorunlu; S: Seçmeli.

## (EK 2): H.Ü. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Türkçe İktisat Çift Anadal Diploma Programı

Dersin Adı ve Kodu	Kredisi
EKO 123 İktisada Giriş I	3
EKO 124 İktisada Giriş II	3
EKO 219 Makro İktisat I	3
EKO 223 Mikro İktisat I	3
EKO 224 Mikro İktisat II	3
EKO 230 Makro İktisat II	3
EKO 227 Matematiksel İktisat I	3
EKO 228 Matematiksel İktisat II	3
EKO 301 Para Teorisi ve Politikası I	3
EKO 303 Ekonometri I	3
EKO 304 Ekonometri II	3
EKO 307 Uluslararası İktisat I	3

### (EK 3): H.Ü. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Bilgisayar Mühendisliği Yan Dal Sertifika Programı

**Çizelge 1.** Bilgisayar Mühendisliği Yan Dal Programı Zorunlu Dersleri

Dersin Kodu	Dersin Adı	T-P-K	AKTS
BİL132	Bilgisayar Programlama II	3-0-3	5
BİL 233	Veri Yapıları ve Algoritmalar I	3-0-3	6
BİL 234	Veri Yapıları ve Algoritmalar II	3-0-3	5

**Çizelge 2.** Bilgisayar Mühendisliği Yan Dal Programı Uzmanlık Alanları ve Seçmeli Dersleri

Uzmanlık	Dersin	Dersin Adı	T-P-K	AKTS
Yazılım Geliştirme	BİL 235	Programlama Lab. I	0-5-2	6
	BİL 236	Programlama Lab. II	0-5-2	6
	BİL 339	Programlama Dilleri	3-0-3	5
	BİL 346	Sistem Geliştirme ve Modelleme	3-0-3	5
	BİL 445	Yazılım Mühendisliği Kavramları	3-0-3	5
	BİL 493	Tasarım Örüntüleri	3-0-3	5
	BİL 447	Yazılım Müh. Lab.	0-5-2	6
BİL 496	Yazılım Mimarileri	3-0-3	5	
Veri Yönetimi	BİL235	Programlama Lab. I	0-5-2	6
	BİL236	Programlama Lab. II	0-5-2	6
	BİL353	Veri Yönetimi	3-0-3	5
	BİL354	Veri Tabanı Sistemleri	3-0-3	5
	BİL455	Veri Tabanı Lab.	0-5-2	6